

“Θαλάσσια Ασφάλεια”

Δρ Ιωάννης Χάψος

**Research Fellow in Maritime Security
CTPSR – Coventry University**

**«Ανάπτυξη από τη Θάλασσα - Μια Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική για την Ελλάδα»
Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αθήνα, 25 Ιουνίου 2015**

Θαλάσσια Ασφάλεια

3 Βασικά Ερευνητικά Ερωτήματα:

- Τι είναι 'θαλάσσια ασφάλεια' και πώς ορίζεται?
- Ποιός είναι αρμόδιος/ υπεύθυνος για την θαλάσσια ασφάλεια?
- Υπάρχει σχέση μεταξύ θαλάσσιας ασφάλειας & ανάπτυξης?



Θαλάσσια Ασφάλεια

- Η προσέγγιση του ΟΗΕ: 7 απειλές για τη θαλάσσια ασφάλεια:

Piracy and armed robbery at sea, terrorist acts involving shipping, offshore installations and other maritime interests, illicit trafficking in arms and weapons of mass destruction, illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances, smuggling and trafficking of persons by sea, illegal, unreported and unregulated fishing and intentional and unlawful damage to the marine environment.

[2008 UN report on "Oceans and the Law of the Seas"]





Θαλάσσια Ασφάλεια

- AU AIM Strategy for Maritime Security (2014):
The concept of “Maritime Security” will focus on enhancing sustainable socioeconomic development, the condition that reflects the freedom of public and private entities to conduct legitimate activities such as the exercise of sovereign and jurisdictional rights, resource extraction, trade, transport and tourism, free of threats or losses from illegal acts or aggression, for an integrated and prosperous Africa.



2050
AFRICA'S
INTEGRATED
MARITIME STRATEGY
(2050 AIM STRATEGY®)*

- EU Maritime Security Strategy (2014):
Maritime security is understood as a state of affairs of the global maritime domain, in which international law and national law are enforced, freedom of navigation is guaranteed and citizens, infrastructure, transport, the environment and marine resources are protected.

Threats or use of force against Member States' rights and jurisdiction over their maritime zones, maritime disputes, threats to Member States' sovereign rights or armed conflicts. Cross-border and organized crime, terrorism, proliferation of WMD, environmental risks, security impact of natural or man-made disasters, Illegal and unregulated archaeological research and pillage of archaeological objects



The UK National Strategy for Maritime Security

Presented to Parliament by the Secretary of State for Defence
by Command of Her Majesty
May 2014

3.1 For the UK, and in the context of this National Strategy for Maritime Security (NSMS), Maritime Security is:

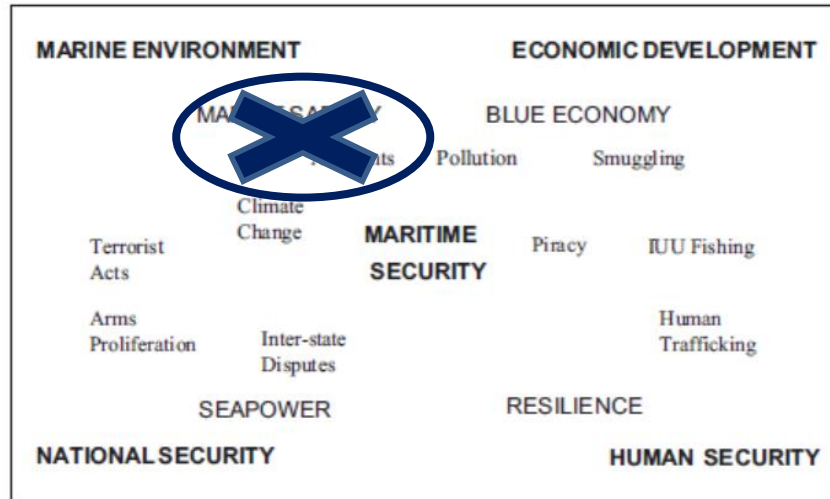
The advancement and protection of the UK's national interests, at home and abroad, through the active management of risks and opportunities in and from the maritime domain, in order to strengthen and extend the UK's prosperity, security and resilience and to help shape a stable world.

The Maritime Security Risks for 2014-15

- Terrorism affecting the UK and its maritime interests, including attacks against cargo or passenger ships;
- Disruption to vital maritime trade routes as a result of war, criminality, piracy or changes in international norms;
- Attack on UK maritime infrastructure or shipping, including cyber attack;
- The transportation of illegal items by sea, including weapons of mass destruction, controlled drugs and arms;
- People smuggling and human trafficking.



Θαλάσσια Ασφάλεια



Maritime Security Matrix. Source: Bueger (2015) 'What is Maritime Security?', Marine Policy, 53:161

- Safety vs Security – ποιά η διαφορά ?
- Όλες οι προκλήσεις ασφαλείας υφίστανται – ποιές είναι οι προτεραιότητες?
- 'Παραδοσιακές' vs 'Σύγχρονες διαστάσεις: Ανάπτυξη, ανθρώπινη ασφάλεια (κοινωνική, οικονομική, ενεργειακή, περιβαλλοντική (κτλ) ασφάλεια) => Προσαρμοσμένος ορισμός που να καλύπτει εθνικές ανάγκες και συμφέροντα, τοπικές/ περιφερειακές ιδιαιτερότητες
- Απαίτηση για Εθνική Στρατηγική, ορισμό της Θαλάσσιας Ασφάλειας πρώτα με Εθνικά κριτήρια



Θαλάσσια Ασφάλεια

- Πειρατεία → Ναυτιλία – ασφάλιστρα, πρόσθετη ιδιωτική (ένοπλη) ασφάλεια, μεταφορά πρόσθετου κόστους στον τελικό αποδέκτη: 90% του παγκόσμιου εμπορίου μέσω θαλάσσης ... Οικονομική ασφάλεια, κοινωνική, ενεργειακή (παραγωγή + μεταφορά), κτλ → ανάπτυξη
- Λαθραία αλιεία → EU: μέχρι το 2020 απώλειες €10δισ από αλιεύματα, €8δισ από αποθέματα & 27,000 θέσεις εργασίας. AIM 2050: Βασική τροφή για πάνω από 200εκ και πηγή εισοδήματος για πάνω από 10εκ Αφρικανούς: Οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική ασφάλεια → ανάπτυξη





Θαλάσσια Ασφάλεια

- Λαθραία διακίνηση ανθρώπων → πάνω από 40,000 παράτυποι μετανάστες (Απρ.15) στην Ελλάδα, 75% μέσω θαλάσσης: υγειονομική υποστήριξη και υποδομές (Κως) τουρισμός, επαναπατρισμός, κτλ. Περιφερειακές συγκρούσεις (Συρία, Λιβύη), οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική ασφάλεια → ανάπτυξη
- Αδιαμφισβήτητη αμφίδρομη σχέση μεταξύ θαλάσσιας ασφάλειας με ανθρώπινη ασφάλεια και ανάπτυξη
- Ανθρώπινη ανασφάλεια στον τόπο προέλευσης ως παράγοντας ώθησης σε θαλάσσια ανασφάλεια με ευρύτερες τάσεις διασποράς





Θαλάσσια Ασφάλεια

- Προκλήσεις ασφαλείας που δημιουργούνται, αναπτύσσονται και εξελίσσονται στη στεριά – μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε δραστικά/ αποτελεσματικά στη θάλασσα?
- Ενίσχυση ανθρώπινης ασφάλειας στην ξηρά → ελαχιστοποίηση κινδύνων θαλάσσιας ασφάλειας, προαγωγή ανάπτυξης
- Βραχυπρόθεσμη αντίδραση στη θάλασσα (τακτικό + επιχειρησιακό επίπεδο) – Μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση στη στεριά (στρατηγικό επίπεδο)/ αντιμετώπιση γεννησιουργών αιτίων όχι μόνο αντίδραση στα 'συμπτώματα'
- Καθορισμός απαιτήσεων/ μέσων, διάθεση πόρων, αποτελεσματική διαχείριση
- Εμπλεκόμενοι φορείς – Εθνικός συντονισμός μεταξύ φορέων και υπηρεσιών, κοινές πολιτικές και επιχειρήσεις, ανταλλαγή πληροφοριών. Συνέργειες δημοσίου και ιδιωτικού τομέα? Κοινωνία των πολιτών?
- Σε διεθνές επίπεδο: περιφερειακή/ διακρατική συνεργασία, ανταλλαγή πληροφοριών, συλλογική ασφάλεια, πολυμερείς συνεργασίες για αντιμετώπιση





Συμπεράσματα - Προτάσεις

- Προσέγγιση του θαλάσσιου χώρου όχι σαν εμπόδιο, αλλά σαν το μέσο που ενώνει χερσαίους χώρους και περιλαμβάνει/ διευκολύνει (και παράνομες) δραστηριότητες → απαίτηση για ανάλογη ασφάλεια και προσοχή
- Δεν υπάρχει διεθνώς αποδεκτός ορισμός - Η θαλάσσια ασφάλεια έχει πολλαπλές διαστάσεις και πρέπει να τεθούν ΟΛΕΣ υπόψιν των φορέων χάραξης πολιτικής
- Όλες οι προκλήσεις θαλάσσιας ασφάλειας είναι αλληλοεξαρτώμενες, διαδραστικές και με συνέργειες μεταξύ των αυτοργών – Απαίτηση προτεραιοποίησης βάσει τοπικών ιδιαιτεροτήτων, Εθνικών αναγκών και συμφερόντων
- Ιδιαιτερότητες θαλάσσιας διακυβέρνησης- Διεθνές δίκαιο της θάλασσας ως συνθήκη. Επικύρωση? Δικαιοδοσία και εφαρμογή σε διεθνή ύδατα? Ευθύνες κράτους 'σημαίας' vs παράκτιου κράτους
- Ζωτική ανάγκη η υιοθέτηση Εθνικής στρατηγικής θαλάσσιας ασφάλειας -παράλληλα με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο- με κεντρικό πυλώνα την ανθρώπινη ασφάλεια και ανάπτυξη



Συμπεράσματα - Προτάσεις

- Κοινωνική συμμετοχή, ενημέρωση, και ευρύτερη ευαισθητοποίηση
- Σε εθνικό επίπεδο εμπλοκή/ ευθύνη πολλαπλών φορέων και υπηρεσιών
- Συνέργειες δημόσιου – ιδιωτικού τομέα, ενδιαφερόμενων βιομηχανιών (αλιείας, τουρισμού, ναυτιλίας, κτλ), αντίστοιχων υπουργείων και υπηρεσιών, Λιμενικό, Αστυνομία, Ένοπλες Δυνάμεις, Τελωνειακές αρχές, κτλ.
- Περιφερειακή συνεργασία, πολυμερείς κοινές και συντονισμένες δράσεις: πρόληψη και αποτροπή έναντι αντίδρασης
- Μακροπρόθεσμα, απαιτείται να αντιμετωπίσουμε τις γεννησιουργούς αιτίες στην ξηρά, αντί να αρκούμαστε στη σπασμωδική αντίδραση έναντι των συμπτωμάτων στη θάλασσα.